

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПРОТОКОЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

НОВАК І.В.,
кандидат економічних наук, доцент

**Дипломатична академія України
при МЗС України**

В Україні за роки незалежності відбулося становлення певної системи Державного протоколу. Система є, але посилаючись на тих, хто виступав, глибоко переконана, що вона не є цілісною і оптимальною.

Достатньо сказати, що на сьогодні немає:

1) єдиного нормативного акта, який би врегулював основні положення Державного протоколу України, зокрема чітко визначав координуючі органи, відповідальні за забезпечення основних положень протокольної практики України, проведення заходів у зв'язку з візитами до України іноземних державних діячів і делегацій тощо;

2) нормативного акта, який би визначав протокольну ієрархію при проведенні в Україні офіційних заходів;

3) затверджених належним чином Положень про службу Протоколу Президента України;

4) Положення про організаційно-протокольне забезпечення міжнародних контактів керівництва України.

Вважаю, що тільки з прийняттям цих нормативних актів робота по забезпеченню Державного протоколу України може набути систематичного характеру, ефективно впливатиме на практику міжнародних відносин.

Із року в рік зростає зовнішньополітична активність України, з'являються нові елементи в її протокольній практиці, багато залежить від особистостей, які керують протокольними службами Президента України, Верховної Ради, Уряду, Міністерства закордонних справ.

Водночас, реальна протокольна практика вимагає створення цілісної концепції системи Державного протоколу України, яка повинна базуватись на дотриманні норм міжнародного права (Віденська конвенція 1961 р.), а також на законодавчих актах України, що регламентують ці питання.

Зрозуміло, що кожна з гілок влади може мати своє власне поло-

ження стосовно Протоколу, яке віддзеркалювало б її специфіку, рівень контактів і тих завдань, котрі вона вирішує.

Однак це не виключає необхідності створення чіткого механізму координації дій між різними службами протоколу - Президента України, Верховної Ради, Кабінету Міністрів, МЗС, органів місцевої виконавчої влади, різних міністерств і відомств. Головна мета цього механізму - забезпечення виконання основних положень протокольної практики України при організації і проведенні міжнародних зустрічей за участю українського керівництва, візитів на вищому рівні в Україну і за кордон, а також контролю за їх дотриманням. Для започаткування відповідної координації потрібне чітке визначення, хто повинен виконувати ці координаційні функції.

Оскільки сьогодні ті, хто може здійснювати таку координацію, не беруть на себе цю функцію, а ті, хто хочуть, не в змозі її виконувати, вважаю за доцільне створити міжвідомчу групу, яка могла б відпрацювати систему нормативних документів і методичних вказівок з урахуванням накопиченого раніше досвіду дипломатичного протоколу і особливостей національної протокольної практики, а в подальшому буде на постійній основі координувати та контролювати їх виконання.

До цієї міжвідомчої групи повинні увійти представники служб протоколу Президента України, Верховної Ради, Кабінету Міністрів, МЗС, а також провідні наукові фахівці в цій галузі. Потрібно чітко визначити перелік документів, які підлягають розробці, термін їх підготовки, а також механізм узгодження і порядок затвердження.

Аналізуючи проблеми протокольної практики України, не можу не привернути вашу увагу до протокольного забезпечення роботи українських закордонних установ. Нині їх 72 (52 посольства, три дипломатичних представництва, десять генеральних консульств, шість постійних представництв при міжнародних організаціях і одне відділення посольства).

Однак на сьогодні на превеликий жаль немає жодних документів, що регулювали б протокольні питання в діяльності наших дипломатичних представництв. Це стосується правил по використанню державних символів України, вимог до дошки з написом «Посольство України» в певній країні, рекомендацій і методичних вказівок по проведенню протокольних зустрічей і офіційних заходів, вимог до оформлення запрошень і святкових поздоровлень, оформленню подарунків тощо.

Ці та інші питання протоколу вирішуються кожним нашим дипломатичним представництвом самостійно, виходячи із кваліфікації та обізнаності дипломатів, рівня матеріально-технічного забезпечення тощо.

Сьогодні ми не можемо покладатись і сподіватись на належний рівень організації протокольної роботи в представництвах України за

кордоном, не забезпечивши певної нормативної і матеріально-технічної бази і не контролюючи цей процес. Має бути створена чітка, логічна і аргументована система фінансування, матеріально-технічного забезпечення протокольних заходів закордонних установ України. Цього можна досягти тільки завдяки присвоєнню їм категорій (першої, другої або третьої) залежно від пріоритетності зовнішньополітичних інтересів України в тій чи іншій країні.

Необхідно розробити систему відомчих документів і нормативних положень з дипломатичного протоколу для закордонних установ України з урахуванням норм національної протокольної практики, а також досвіду протокольних служб інших країн.

Окрім того, вважаю за доцільне на базі Дипломатичної академії створити систему підготовки кадрів у галузі дипломатичного протоколу та етикету, проведення атестації спеціалістів, які відповідають за протокольні питання в представництвах України за кордоном, в держадміністраціях областей та меріях великих міст України.

Було б також доцільно на базі Дипломатичної академії створити науково-дослідний сектор по накопиченню досвіду і створенню банку даних по практиці дипломатичного протоколу різних країн.

Це ще не повний перелік тих проблем, котрі повинні бути вирішені найближчим часом. Але те, що виникла ідея круглого столу* щодо проблем дипломатичного протоколу, яку підтримали, а також те, що у проведенні цього столу взяли участь відповідальні працівники і спеціалісти протокольних служб Президента України, Верховної Ради, Кабінету Міністрів, МЗС та інших міністерств і відомств, засвідчує, що вже зроблено серйозний крок на шляху вирішення тих проблем, про які йшлося вище.

* Стаття підготовлена на основі доповіді на «круглому столі» в ДАУ на тему: «Протокольна служба України: актуальні питання практики (Київ, 9 грудня 1998р.)».